

Наукові перспективи
Видавнича група

АКТУАЛЬНІ ПИТАННЯ У СУЧАСНІЙ
НАУЦІ

№ 11(17)

2023

*Серія: історія та
археологія,
державне
управління,
економіка,
педагогіка,
техніка,
право*

*Всеукраїнська асамблея докторів наук з державного управління
Асоціація науковців України
Науковий парк Національного Авіаційного Університету*

у рамках роботи Видавничої групи «Наукові перспективи»

«Актуальні питання у сучасній науці»

*(Серія «Педагогіка», Серія «Право», Серія Економіка»,
Серія «Державне управління», Серія «Техніка»,
Серія «Історія та археологія»)*

Випуск № 11(17) 2023

Київ – 2023

*Ukrainian Assembly of Doctors of Sciences in Public Administration
Association of Scientists of Ukraine
Scientific Park of the National Aviation University*

within the work of the Publishing Group "Scientific Perspectives"

«Current issues in modern science»

*("Pedagogy" Series, "Law" Series, Economy Series,
"Public Administration" Series, "Technology" Series,
"History and Archeology" Series)*

Issue № 11(17) 2023

Kyiv – 2023

«Актуальні питання у сучасній науці (Серія «Педагогіка», Серія «Право», Серія Економіка», Серія «Державне управління», Серія «Техніка», Серія «Історія та археологія»)»: журнал. 2023. № 11(17) 2023. С. 1259.

Свідоцтво про державну реєстрацію Серія Серія КВ № 25116-15056Р.

Згідно наказу Міністерства освіти і науки України 10.10.2022 № 894 журналу присвоєні категорії "Б" із права (спеціальність - 081 Право), економіки (спеціальність - 076 Підприємництво та торгівля), педагогіки (спеціальність - 014 Середня освіта) та державного управління (спеціальність - 281 Публічне управління та адміністрування).

Згідно наказу Міністерства освіти і науки України від 20.02.2023 № 185 журналу присвоєно категорію "Б" із історії та археології (спеціальність - 032 Історія та археологія)

Рекомендовано до друку Президією громадської наукової організації «Всеукраїнська Асамблея докторів наук з державного управління» (Рішення від 13.11.2023, № 3/11-23).

Журнал видається за підтримки Інституту філософії та соціології Національної Академії Наук Азербайджану (Баку, Азербайджан), Міждержавної гільдії інженерів консультантів, громадської організації «Християнська академія педагогічних наук України» та громадської організації «Всеукраїнська асоціація педагогів і психологів з духовно-морального виховання».

Журнал публікує оригінальні дослідницькі та оглядові розвідки з теоретичних та прикладних аспектів державного управління, права, економіки, історії, педагогіки, техніки для їх інтеграції у європейський, світовий науковий простір. Цільова аудиторія: науковці, працівники вищих навчальних закладів та наукових інституцій, здобувачі вищої освіти, а, також фахівці тематики журналу.

Журнал включено до міжнародної наукометричної бази Index Copernicus (IC), міжнародної пошукової системи Google Scholar та до міжнародної наукометричної бази даних Research Bible.

Головний редактор: Дачій Олександр Іванович - доктор економічних наук, професор, Заслужений працівник освіти України, завідувач кафедри фінансів, банківської та страхової справи Міжрегіональної академії управління персоналом (Київ, Україна)

Редакційна колегія:

- Балаласва (Дорошенко) Катерина Вікторівна - кандидат технічних наук, доцент кафедри авіаційних двигунів Національного авіаційного університету (Київ, Україна)
- Бельська Тетяна Валентинівна - доктор наук з державного управління, доцент, завідувач кафедри менеджменту Інституту підготовки кадрів державної служби зайнятості (Київ, Україна)
- Будник Вікторія Анатоліївна - кандидат економічних наук, професор, професор кафедри бізнес-логістики та транспортних технологій Державного університету інфраструктури та технологій (Київ, Україна)
- Гбур Зоряна Володимирівна - доктор наук з державного управління, професор, професор кафедри управління охороною здоров'я та публічного адміністрування Національного університету охорони здоров'я України імені П.Л.Шупика (Київ, Україна)
- Дегтяр Олег Андрійович — доктор наук з державного управління, доцент, доцент кафедри менеджменту і адміністрування Харківського національного університету міського господарства ім. О. М. Бекетова (Харків, Україна)
- Закієв Іслам Муса-Оган - старший науковий співробітник кафедри підтримання льотної придатності авіаційної техніки Національного авіаційного університету (Київ, Україна)
- Заячківська Оксана Василівна - кандидат економічних наук, доцент кафедри фінансів та економічної безпеки Національного університету водного господарства та природокористування (Рівне, Україна)
- Іванченко Євгенія Вікторівна — кандидат технічних наук, доцент, професор кафедри безпеки інформаційних технологій Національного авіаційного університету (Київ, Україна)
- Ігнатович Сергій Ромуальдович - доктор технічних наук, професор, завідувач кафедри конструкції літальних апаратів Національного авіаційного університету (Київ, Україна)
- Ільїна Анастасія Олександрівна - кандидат економічних наук, доцент, доцент кафедри публічного управління і адміністрування Національного торговельно-економічного університету (Київ, Україна)
- Ісайкіна Олена Дмитрівна - кандидат історичних наук, доцент, доцент кафедри історії та документознавства Національного авіаційного університету, член Спілки краєзнавців України (Київ, Україна)

- Кавіліна Ганна Костянтинівна – кандидат педагогічних наук, доцент кафедри сімейної та спеціальної педагогіки і психології Державного закладу «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К.Д. Ушинського» (Одеса, Україна)
- Кардаш Оксана Любомирівна — кандидат економічних наук, доцент кафедри комп'ютерних технологій та економічної кібернетики Навчально-наукового інституту автоматики, кібернетики та обчислювальної техніки Національного університету водного господарства та природокористування (м. Рівне, Україна)
- Карусевич Михайло Віталійович - доктор технічних наук, професор, професор кафедри конструкції літальних апаратів Національного авіаційного університету (Київ, Україна)
- Катеринчук Іван Степанович - доктор технічних наук, професор кафедри телекомунікаційних та інформаційних систем Національної академії Державної прикордонної служби України імені Богдана Хмельницького (Хмельницький, Україна)
- Кінзерявий Василь Миколайович — кандидат технічних наук, доцент кафедри безпеки інформаційних технологій Національного авіаційного університету (Київ, Україна)
- Коваленко Валентин Васильович - доктор юридичних наук, професор, провідний науковий співробітник сектору авторського права та суміжних прав лабораторії авторського права та інформаційних технологій Науково-дослідного центру судової експертизи з питань інтелектуальної власності Міністерства юстиції України (Київ, Україна)
- Ковтун Владислав Юрійович — кандидат технічних наук, доцент, доцент кафедри безпеки інформаційних технологій Національного авіаційного університету (Київ, Україна)
- Комнатний Сергій Олександрович - докторант кафедри філософії права та юридичної логіки Національної академії внутрішніх справ (Київ, Україна)
- Корченко Анна Олександрівна — доцент кафедри безпеки інформаційних технологій Національного авіаційного університету (Київ, Україна)
- Корченко Олександр Григорович — доктор технічних наук, професор, завідувач кафедри безпеки інформаційних технологій Національного авіаційного університету (Київ, Україна)
- Котельницький Назар Анатолійович - кандидат історичних наук, доцент кафедри права Чернігівського інституту інформації, бізнесу та права Міжнародного науково - технічного університету імені академіка Юрія Бугая, член - кореспондент Центру українських досліджень Інституту Європи РАН (Чернігів, Україна)
- Коштар Уляна Петрівна - кандидат історичних наук, доцент, доцент кафедри української мови та культури Національного авіаційного університету (Київ, Україна)
- Кошова Світлана Петрівна — кандидат наук з державного управління, доцент, доцент кафедри управління охорони здоров'я Національного університету охорони здоров'я України імені П.Л.Шупика (Київ, Україна)
- Кравчук Володимир Миколайович — доктор юридичних наук, доцент, доцент кафедри конституційного, адміністративного та міжнародного права Волинського національного університету імені Лесі Українки (Луцьк, Україна)
- Крижина Наталія Павлівна – доктор наук державного управління, професор, Заслужений лікар України, директор Навчально-Наукового медичного інституту Київського міжнародного університету (Київ Україна)
- Куриш Наталія Костянтинівна – кандидат педагогічних наук, заступник директора з науково-навчальної роботи, Інститут післядипломної педагогічної освіти Чернівецької області (Чернівці, Україна)
- Марушева Олександра Анатоліївна - доктор наук з державного управління, доцент, завідувач кафедри публічного управління та інформаційного менеджменту ПВНЗ Університет Новітніх Технологій (Київ, Україна)
- Маслак Тетяна Петрівна - кандидат технічних наук, доцент, доцент кафедри конструкції літальних апаратів Національного авіаційного університету (Київ, Україна)
- Матяш Ольга Іванівна - доктор педагогічних наук, професор, професор кафедри алгебри і методики навчання математики Вінницького державного педагогічного університету імені Михайла Коцюбинського (Вінниця, Україна)
- Миргород-Карпова Валерія Валеріївна - кандидат юридичних наук, заступник директора з наукової роботи, старший викладач кафедри адміністративного, господарського права та фінансово-економічної безпеки Сумського державного університету (Суми, Україна)
- Михайленко Любов Федорівна - доктор педагогічних наук, доцент, доцент кафедри алгебри і методики навчання математики Вінницького державного педагогічного університету імені Михайла Коцюбинського (Вінниця, Україна)
- Михальчук Роман Юрійович - кандидат історичних наук, доцент, доцент кафедри всесвітньої історії Рівненського державного гуманітарного університету (Рівне, Україна)
- Мізюк Вікторія Анатоліївна – кандидат педагогічних наук, доцент, декан факультету управління, адміністрування та інформаційної діяльності Ізмаїльського державного гуманітарного університету (Ізмаїл, Україна)
- Мірошніченко Валентина Іванівна - доктор педагогічних наук, професор, завідувач кафедри психології, педагогіки та соціально-економічних дисциплін Національної академії Державної прикордонної служби України імені Богдана Хмельницького (Хмельницький, Україна)
- Міхальський Томаш — доктор наук, доцент кафедри географії регіонального розвитку Гданського університету (Польща)
- Ніколаєв Микола Ілліч - доктор історичних наук, професор кафедри історії на методикі її навчання Ізмаїльського державного гуманітарного університету (Одеса, Україна)
- Новак-Каляєва Лариса Миколаївна — доктор наук з державного управління, професор, професор кафедри державного управління Львівського регіонального інституту державного управління Національної академії державного управління при Президенті України (Львів, Україна)
- Огіснюк Альона Володимирівна - доктор економічних наук, доцент кафедри організації авіаційних робіт та послуг Національного авіаційного університету (Київ, Україна)
- Оніщенко Наталія Миколаївна - доктор юридичних наук, професор, Заслужений юрист України, академік НАПрН України, завідувач відділу теорії держави і права Інституту держави і права ім. В.М.Корецького НАН України (Київ, Україна)
- Орлова Наталія Сергіївна — доктор наук з державного управління, професор кафедри державного управління, публічного адміністрування та регіональної економіки, Харківський національний економічний університет імені Семена Кузнеця (Харків, Україна)

- Павлов Костянтин Володимирович — доктор економічних наук, професор, професор кафедри аналітичної економіки та природокористування Східноєвропейського національного університету імені Лесі Українки (Київ, Україна)
- Павлова Олена Миколаївна - доктор економічних наук, професор, завідувач кафедри економіки, підприємництва та маркетингу Волинського національного університету імені Лесі Українки (Луцьк, Україна)
- Палічук Юрій Іванович – кандидат педагогічних наук, доцент кафедри медицини катастроф та військової медицини Буковинського державного медичного університету (Чернівці, Україна)
- Присяжнюк Олексій Миколайович - кандидат історичних наук, доцент кафедри всесвітньої історії та методології науки ДЗ «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К. Д. Ушинського» (Одеса, Україна)
- Робак Ігор Юрійович - доктор історичних наук, професор, завідувач кафедри суспільних наук Харківського національного університету (Харків, Україна)
- Руденко Юлія Анатоліївна - доктор педагогічних наук, доцент, доцент кафедри теорії і методики дошкільної освіти ДЗ "Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К.Д.Ушинського (Одеса, Україна)
- Сидоренко Вікторія Миколаївна —асистент кафедри безпеки інформаційних технологій Національного авіаційного університету (Київ, Україна)
- Сирник Ярослав - доцент кафедри етнології та культурної антропології Вроцлавського університету (Вроцлав, Польща)
- Січкарєнко Галина Геннадіївна - доктор історичних наук, доцент, професор кафедри документознавства та інформаційної діяльності Державного університету телекомунікацій (Київ, Україна)
- Сопілко Ірина Миколаївна - доктор юридичних наук, професор, Відмінник освіти України, Заслужений юрист України, декан юридичного факультету Національного Авіаційного Університету (Київ, Україна)
- Терещенко Юрій Матвійович — доктор технічних наук, професор, лауреат Державної премії в області науки і техніки України, Заслужений діяч науки і техніки України, професор кафедри авіаційних двигунів Національного авіаційного університету (Київ, Україна)
- Титко Анна Василівна — кандидат юридичних наук, провідний науковий співробітник Національної академії внутрішніх справ (Київ, Україна)
- Толочко Світлана Вікторівна – доктор педагогічних наук, професор, головний науковий співробітник лабораторії позашкільної освіти Інституту проблем виховання Національної академії педагогічних наук України (Київ, Україна)
- Хитровська Юлія Валентинівна - доктор історичних наук, професор, професор кафедри історії факультету соціології і права Національного технічного університету України «Київський політехнічний інститут імені Ігоря Сікорського» (Київ, Україна)
- Хохлачова Юлія Євгенівна — кандидат технічних наук, доцент, доцент кафедри безпеки інформаційних технологій Національного авіаційного університету (Київ, Україна)
- Чумак Оксана Володимирівна - доктор економічних наук, доцент, науковий співробітник відділу статистики і аналітики вищої освіти Державної наукової установи «Інститут освітньої аналітики», (Київ, Україна)
- Шандра Наталія Андріївна - кандидат педагогічних наук, доцент кафедри іноземних мов для природничих факультетів Львівського національного університету імені Івана Франка (Львів, Україна)
- Шеремет Інєса Володимирівна - кандидат педагогічних наук, доцент, доцент кафедри медикобіологічних та валеологічних основ охорони життя і здоров'я Національного педагогічного університету ім. М. П. Драгоманова (Київ, Україна)
- Шологон Лілія Іванівна - доктор історичних наук, доцент, професор кафедри історії Центральної та Східної Європи і спеціальних галузей історичної науки Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника (Івано-Франківськ, Україна)
- Якимчук Олег Феодосійович - керівник групи білінгу Відділу бізнес-систем Департаменту інформаційних технологій ПРАТ «Рівнеобленерго» (Рівне, Україна)
- Якушенко Олександр Сергійович — кандидат технічних наук, старший науковий співробітник, доцент кафедри авіаційних двигунів Національного авіаційного університету (Київ, Україна)

Статті розміщені в авторській редакції. Відповідальність за зміст та орфографію поданих матеріалів несуть автори.

ЗМІСТ

СЕРІЯ «Економіка»

Shylo V.M., Kisilova I.Yu. <i>LOAN PORTFOLIO OF UKRAINIAN BANKS</i>	17
Бечко П.К., Лиса Н.В., Пономаренко О.В., Нагорний В.І., Шеїн В.В. <i>РИНОК БАНКІВСЬКИХ ПОСЛУГ: УМОВИ ФОРМУВАННЯ, ТЕНДЕНЦІЇ І ПРИНЦИПИ РОЗВИТКУ</i>	31
Бєлкін І.В., Трапаїдзе С.М. <i>СУЧАСНІ ТЕНДЕНЦІЇ РОЗВИТКУ МАРКЕТИНГУ У ТУРИЗМІ</i>	43
Бурдонос Л.І., Виноградня В.М., Вераксіч С.М. <i>ДІДЖИТАЛІЗАЦІЯ ТА СУЧАСНЕ ІНФОРМАЦІЙНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ МЕНЕДЖМЕНТУ ПЕРСОНАЛУ</i>	60
Буткевич О.В. <i>ПІДВИЩЕННЯ РІВНЯ ЕКОНОМІЧНОЇ БЕЗПЕКИ ПІДПРИЄМСТВ В УМОВАХ ВІЙСЬКОВОГО СТАНУ</i>	71
Бухарінова І.А., Косата І.А. <i>ОСОБЛИВОСТІ ОРГАНІЗАЦІЇ ОБЛІКУ ОСНОВНИХ ЗАСОБІВ В УМОВАХ ВІЙСЬКОВОГО СТАНУ</i>	85
Винничук Р.О. <i>ДОСЛІДЖЕННЯ РОЛІ МАТРИЦІ КОМПЕТЕНЦІЙ В УПРАВЛІННІ ПЕРСОНАЛОМ</i>	97
Гончар М.Ф., Гончар С.Й., Ханік В.А. <i>РЕФОРМУВАННЯ СИСТЕМИ ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я В УКРАЇНІ: ПРОБЛЕМИ ТА ШЛЯХИ ВИРІШЕННЯ</i>	107
Гончар М.Ф., Реверенда Н.Ю., Гордон П.М. <i>ДОСЛІДЖЕННЯ ОСНОВНИХ ЗАГРОЗ В СИСТЕМІ УПРАВЛІННЯ КАДРАМИ ІТ СФЕРИ ЕКОНОМІКИ В УМОВАХ АГРЕСИВНОГО ЗОВНІШНЬОГО СЕРЕДОВИЩА</i>	118
Гриценко О.М. <i>ОСОБЛИВОСТІ ДІДЖИТАЛІЗАЦІЇ БУХГАЛТЕРСЬКОГО ОБЛІКУ ТА ЇХ ЗАСТОСУВАННЯ В ОСВІТНЬОМУ ПРОЦЕСІ</i>	126

Логоша Р.В., Дяченко М.В. <i>ТЕОРЕТИКО-МЕТОДОЛОГІЧНІ ОСНОВИ ФОРМУВАННЯ ДЕРЖАВНОГО РЕГУЛЮВАННЯ ПРОЦЕСІВ ІННОВАЦІЙНОГО РОЗВИТКУ АПК В УМОВАХ ГЛОБАЛЬНИХ ТРАНСФОРМАЦІЙ</i>	138
Логоша Р.В., Прилуцький А.М., Підлубний В.Ф. <i>СІЛЬСЬКИЙ ЗЕЛЕНИЙ ТУРИЗМ ЯК НАПРЯМ РОЗВИТКУ ПІДПРИЄМНИЦТВА НА СЕЛІ</i>	153
Мельниченко О.О. <i>МАРКЕТИНГОВЕ ПЛАНУВАННЯ ЯК КЛЮЧОВИЙ ЧИННИК КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНОСТІ ПІДПРИЄМНИЦЬКИХ СТРУКТУР</i>	167
Михайлишин В.В. <i>ТЕОРЕТИЧНІ ПОЛОЖЕННЯ ЩОДО ВРАХУВАННЯ ІНТЕРЕСІВ СТЕЙКХОЛДЕРІВ ПРИ ФОРМУВАННІ СТРАТЕГІЇ УПРАВЛІННЯ ТУРИСТИЧНИМ ПІДПРИЄМСТВОМ</i>	182
Охрименко І.Б., Шуляк Д.А. <i>ІННОВАЦІЇ OPEN-BANKING У РОЗВИТКУ БАНКОСТРАХУВАННЯ</i>	193
Писаренко Н.В., Громоздова Л.В., Дербеньова Я.В., Артеменко А.І., Буксіна І.В., Резніченко А.О. <i>МАРКЕТИНГОВО-ЛОГІСТИЧНА МОДЕЛЬ СТРАТЕГІЧНОГО УПРАВЛІННЯ ЗБУТОВОЮ ДІЯЛЬНІСТЮ ПІДПРИЄМСТВ НА МІЖНАРОДНОМУ РИНКУ</i>	209
Сибірцев В.В., Кравченко В.П., Подплетній В.В. <i>ДОСЛІДЖЕННЯ ОСОБЛИВОСТЕЙ ФУНКЦІОНУВАННЯ БАНКІВСЬКОЇ СИСТЕМИ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ</i>	223
Шматко М.О., Череп А.В. <i>ОРГАНІЗАЦІЙНІ АСПЕКТИ ФОРМУВАННЯ СИСТЕМИ УПРАВЛІННЯ ЕКОНОМІЧНОЮ БЕЗПЕКОЮ ПІДПРИЄМСТВА</i>	231
СЕРІЯ «Державне управління»	
Антонова Л.В., Гололобов С.М. <i>МЕХАНІЗМИ РЕАЛІЗАЦІЇ ДЕРЖАВНОЇ ПОЛІТИКИ ЦИФРОВОГО РОЗВИТКУ У СФЕРІ МУЗЕЙНОЇ СПРАВИ</i>	241
Бурчак Я.О., Федорчук О.М. <i>МЕХАНІЗМИ ДЕРЖАВНОГО РЕГУЛЮВАННЯ ІНВЕСТИЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ В ПІСЛЯВОЄННИЙ ПЕРІОД</i>	259

УДК 330.341:634.8.07

[https://doi.org/10.52058/2786-6300-2023-11\(17\)-138-152](https://doi.org/10.52058/2786-6300-2023-11(17)-138-152)

Логоша Роман Васильович доктор економічних наук, професор, завідувач кафедри аграрного менеджменту та маркетингу, Вінницький національний аграрний університет, вул. Сонячна, 3, м. Вінниця, 21008, тел.: (067) 765-17-35, <https://orcid.org/0000-0001-6462-5083>

Дяченко Михайло Васильович аспірант, Вінницький національний аграрний університет, вул. Сонячна, 3, м. Вінниця, 21008, тел.: (067) 434-62-40, <https://orcid.org/0000-0003-2463-2769>

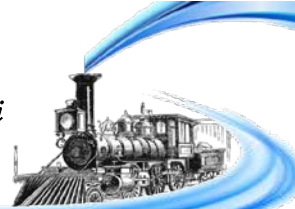
ТЕОРЕТИКО-МЕТОДОЛОГІЧНІ ОСНОВИ ФОРМУВАННЯ ДЕРЖАВНОГО РЕГУЛЮВАННЯ ПРОЦЕСІВ ІННОВАЦІЙНОГО РОЗВИТКУ АПК В УМОВАХ ГЛОБАЛЬНИХ ТРАНСФОРМАЦІЙ

Анотація. У статті висвітлено проблеми державного регулювання процесів інноваційного розвитку аграрного сектору економіки, що потребує спільних зусиль як зі сторони держави, так і зі сторони агровиробників щодо вироблення й застосування ефективного механізму регулювання інноваційного розвитку аграрного сектору економіки.

Розкрито сутність теорій глобалізації та розвитку світової економіки, що надало можливість сформулювати передумови та окреслювати перспективи щодо формування глобальної системи взаємозв'язків і взаємозалежностей між інноваційними процесами окремих держав та/або галузей та вирішенні глобальних проблем сучасності. Враховуючи вплив глобалізаційно-трансформаційних умов, визначено і проаналізовано виклики на які держави змішені інтенсивно реагувати.

Встановлено, що сучасні виклики, такі як військовий стан, накладають додаткові вимоги до ефективності державного регулювання інновацій в аграрному секторі. Спостереження за досвідом інших країн, особливо тих, що досягли значного успіху в інноваційному розвитку аграрного сектору, може стати цінним джерелом вдосконалення стратегій і підходів в умовах сучасних викликів.

Формування ефективної методології дослідження державного регулювання процесів інноваційного розвитку агропромислового виробництва в сучасних умовах є одним з актуальних завдань аграрної науки. Авторами статті підкреслюється важливість системного підходу до вибору засобів (правові, адміністративні, економічні та пропагандистські) і методів (прямих та непрямих), якими держава впливає на учасників економічних відносин.

Доведено, що для обґрунтування подальших напрямів розвитку АПК України, потрібна розробка принципово нового методичного підходу, що надало б можливість здійснювати управління та регулювання у сфері державної підтримки агропромислового виробництва на перспективу. Концепції державного регулювання аграрного сектора економіки повинні відзначатися системністю, цілісністю та визнанням функцій, які держава виконує як доповнення до ринкового механізму, створюючи умови для всіх учасників аграрного ринку.

Ключові слова: державне регулювання, інновації, глобалізації, агропромисловий комплекс, економічне зростання.

Lohosha Roman Vasyliovych Doctor of Economic Sciences, Associate Professor, Head of the Department of Agrarian Management and Marketing, Vinnytsia National Agrarian University, Sonyachna St., 3, Vinnytsia, 21000, tel.: (067)765-17-35, <https://orcid.org/0000-0001-6462-5083>

Diachenko Mykhailo Vasyliovych Postgraduate, Vinnytsia National Agrarian University, Sonyachna St., 3, Vinnytsia, 21000, tel.: (067) 434-62-40, <https://orcid.org/0000-0003-2463-2769>

THEORETICAL AND METHODOLOGICAL FOUNDATIONS OF THE FORMATION OF THE STATE REGULATION OF THE PROCESSES OF INNOVATIVE DEVELOPMENT OF THE AGRICULTURE IN THE CONDITIONS OF GLOBAL TRANSFORMATIONS

Abstract. The article highlights the problems of state regulation of the processes of innovative development of the agrarian sector of the economy, which requires joint efforts both on the part of the state and on the part of agricultural producers to develop and apply an effective mechanism for regulating the innovative development of the agrarian sector of the economy.

The essence of the theories of globalization and the development of the world economy was revealed, which made it possible to form the prerequisites and outline the prospects for the formation of a global system of interrelationships and interdependencies between the innovative processes of individual states and/or industries and the solution of global problems of today. Taking into account the impact of globalization and transformational conditions, the challenges to which the states have to respond intensively have been identified and analyzed.

It has been established that modern challenges, such as martial law, impose additional requirements on the effectiveness of state regulation of innovations in the

agricultural sector. Observing the experience of other countries, especially those that have achieved significant success in the innovative development of the agricultural sector, can become a valuable source of improving strategies and approaches in the face of modern challenges.

The formation of an effective research methodology of state regulation of processes of innovative development of agro-industrial production in modern conditions is one of the urgent tasks of agricultural science. The authors of the article emphasize the importance of a systematic approach to the selection of means (legal, administrative, economic and propaganda) and methods (direct and indirect) by which the state influences participants in economic relations.

It has been proven that in order to substantiate the further directions of the development of the agricultural industry of Ukraine, the development of a fundamentally new methodical approach is needed, which would provide an opportunity to carry out management and regulation in the field of state support of agro-industrial production in the future. Concepts of state regulation of the agrarian sector of the economy should be characterized by systematicity, integrity and recognition of the functions that the state performs as a supplement to the market mechanism, creating conditions for all participants of the agrarian market.

Keywords: state regulation, innovation, globalization, agro-industrial complex, economic growth.

Постановка проблеми. Забезпечення успішного економічного розвитку держави залежить від прогресу агропромислового комплексу та стабільного функціонування сільського господарства, що базується на застосуванні досягнень науки і техніки. Подальший розвиток агропромислового комплексу потребує постійного впровадження нових технологій, вдосконалення економічних відносин між виробниками і споживачами наукової продукції та формування інноваційної політики.

У зв'язку із складною економічною ситуацією в сільському господарстві спостерігається тенденція до зниження інноваційної активності сільськогосподарських товаровиробників. Відповідно, необхідно розробляти організаційні механізми економічного стимулювання, як для підготовки інноваційних проектів, так і для їхнього успішного впровадження у сільському господарстві.

Накопичений досвід формування інноваційних процесів в аграрному секторі свідчить про те, що успішний прогрес інноваційної діяльності пов'язаний із системою державної підтримки науково-інноваційної сфери сільського господарства. Державна інноваційна політика повинна спрямовуватися на створення сприятливого клімату для інноваційних процесів та виступати сполучною ланкою між науково-інноваційною сферою та сільським господарством.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Теоретичний загальний з'ясування суті і форм розвитку економіки з власних методологічних позицій формували представники різних наукових течій: економісти-класики А. Сміт, Д. Рікардо, Т. Мальтус; прихильників детермінізму суспільного розвитку Дж. Белл і П. Друкер; дослідники проблем економічної ефективності В. Парето і М. Алле; розробники неокейнсіанських моделей економічного зростання Р. Харрод і Е. Домар; основоположники теорії людського капіталу Г. Беккер і Т. Шульц; розробники неокласичних моделей Дж. Мід, Р. Солоу, А. Льюїс, Р. Стоун; неоінституціоналісти Д. Норт і О. Уільямсон; прихильники ордолібералізму В. Ойкен, Д. Вентцель; прихильники еволюційного характеру суспільного розвитку В. Зомбарт, М. Вебер, Р. Нельсон і С. Уінтер, Ф. Гуїяр і Дж. Келлі. Результатом теоретичних узагальнень стало дослідження ролі державного регулювання інновацій, що являється рушійною силою економічного зростання, що знайшло відображення в роботах Й. Шумпетера, Ф. Броделя, С. Кузнеця, Н. Кондратьєва, П. Сорокіна та інших вчених.

Проблемам державного регулювання, матеріального, фінансового та інформаційного забезпечення інноваційної діяльності в глобалізаційних умовах і розвитку інноваційних процесів в агропромисловому виробництві надавали увагу вітчизняні та зарубіжні вчені: Г. Возняк, В. Іванишин, О. Жидяк, Л. Могильна, А. Моргун, Д. Крисанов, А. Кузнєцова, Л. Левін, С. Оніщенко, Т. Паєнко, А. Руснак, П. Саблук, О. Шмаглій і багато ін. Проте, не зважаючи на значну кількість опублікованих робіт і їхнє важливе наукове та практичне значення, існують недостатньо висвітлені та детально розглянуті теоретико-методологічні основи державного регулювання процесів інноваційного розвитку АПК в сучасних умовах глобалізації, що і визначило вибір теми дослідження.

Метою статті є дослідження теоретико-методологічних основ формування державного регулювання процесів інноваційного розвитку АПК в сучасних умовах глобальних трансформацій.

Виклад основного матеріалу. В умовах поглиблення світових процесів глобальних трансформацій, швидкості інформатизаційних процесів усіх сфер суспільного життя, дисфункціональності інноваційних процесів в АПК, актуалізується проблема державного регулювання процесів інноваційного розвитку аграрного сектору економіки, що потребує спільних зусиль як зі сторони держави, так і зі сторони агровиробників щодо вироблення й застосування ефективного механізму регулювання інноваційного розвитку аграрного сектору економіки [1, с. 47]. Теоретичним підґрунтям для його формування і функціонування мають стати основні положення сукупності теорій:

- ринкової економіки;

- глобалізації та розвитку світової економіки;
- державного регулювання галузі(ей);
- інноваційно-технологічного розвитку.

Так, селективне застосування положень теорій глобалізації та розвитку світової економіки здатне формувати передумови та окреслювати перспективи щодо виникнення нових світових економічних центрів й побудови нової системи центрів, обумовлених активізацією інноваційної діяльності в країнах, можливості входження національних економік у світовий технологічний простір, позитивності чи негативності наслідків інноваційних трансформацій у всіх сферах розвитку сучасного суспільства (економіка, політика, культура, управління), масштабування інновацій та перетворення їх у системні рішення у формуванні національної інноваційної системи, фокусувати увагу дослідників на формуванні глобальної системи взаємозв'язків і взаємозалежностей між інноваційними процесами окремих держав та/або галузей, вирішенні глобальних проблем сучасності тощо [2, с. 44].

Нині під глобалізацією розуміють процес всесвітньої економічної, політичної та культурної інтеграції та уніфікації [3]. Далекі не останню роль у процесі глобалізації відіграють інновації. МВФ, якого називають одним із головних суб'єктів світогосподарських процесів, ідентифікує чотири базові аспекти глобалізації:

- рух капіталу, інвестиції;
- торгівля, фінансові трансакції;
- міграція людей;
- міграція «мізків» [4].

Об'єктивний процес глобалізації все ж не позбавлений низки негативних процесів, до яких належать зростання соціальної нерівності, проблеми навколишнього середовища, нівелювання культур націй і етносів залежно від впливу економічної детермінанти тощо. Активно критикують процес глобалізації антиглобалісти, а їх аргументи мають сенс у контексті національної безпеки держав і врахування їх більш ніж доречно при формуванні національної політики країни.

У контексті глобалізації місце країни у міжнародному співтоваристві визначають відмінні від традиційних, так звані новітні характеристики: інтелектуальний, інформаційний і комунікаційний потенціали країни, рівень розвитку сучасних технологій, ефективність галузей, науково-технічна база, становище на світових фінансових ринках. Традиційні індикатори держав, такі як площа території, кількість населення, чисельність армії та рівень її оснащення тощо, шаленими темпами втрачають свою впливовість порівняно з новітніми характеристиками, починаючи ще з часів завершення II Світової війни, яку науковці називають глобальною.

Поштовхом для впровадження практично у всіх країнах державного регулювання розвитку економіки стала, як відомо, економічна криза 30-х рр. ХХ ст. в США, яка відома під назвою Велика депресія. На сучасному етапі, враховуючи вплив глобалізаційно-трансформаційних умов, держави змушені інтенсивно реагувати на ряд сталих викликів, до яких належать:

- практичне відмежування як спеціалізованих ринків, так і загального глобального ринку від своєї географічної основи, тобто нівелювання прив'язки до території;
- низька результативність діяльності інструментів макроекономічного регулювання держав (курс національної валюти; експортні субсидії, митні тарифи) зумовлена кон'юктурою глобального ринку капіталу;
- неспинне зростання кількості трансакцій, проведених всередині великих фірм (як правило це ТНК), формує виклики економічній та фіскальній політиці держав;
- низька ефективність реалізації соціальної політики і трудового законодавства на тлі значної трудової мобільності робочої сили і появи нової чисельної групи «транснаціональних мігрантів»;
- збільшення сегменту національного багатства (національного доходу, інтелектуальних ресурсів, знання, науково-технічного потенціалу), неконтрольованого державою [5, с. 38].

Свідченням розуміння існуючих тенденцій на рівні країн виступають їхні конкретні кроки. До прикладу, британський економіст Г. Зінгер у своїй праці «Міжнародний розвиток, зростання та зміни» у 1964 році запропонував концепцію забезпечення збалансованого розвитку незбалансованими інвестиціями. Допускаючи зовнішні запозичення, науковець пропонував спрямовувати їх на збільшення продуктивності праці у традиційному сільському господарстві та галузях країни, орієнтованих на експорт, заміщуючи імпорт і розвиваючи власну виробничу і соціальну інфраструктуру. Саме такі кроки, на його думку, нададуть поштовх усій економіці і сформуєть стабільне зростання.

Модель двосекторної економіки, запропонована А. Льюїсом, була відзначена Нобелівською премією у 1979 році, який робить ставку на швидкий розвиток промисловості. При цьому беручи до уваги, що господарства країн, що розвиваються складаються з двох секторів: традиційного сільського господарства і сучасного – пов'язаного з міським середовищем, сучасною промисловістю та використанням передових технологій, економічне зростання є можливим за рахунок їхньої взаємодії. Ключову роль має можливість відіграти держава, максимально сприяючи налагодженню такої взаємодії. Праценадлишкове сільське господарство з примітивною технікою може задовільнити зростаючу потребу промисловості у додатковій робочій

силі, натомість отримати так потрібні йому ресурси. Вивільнення сегмента працюючих у традиційному секторі на користь промисловості не призведе на думку А. Льюїса до зниження виробництва, вважає [6, с. 194]. У своїй моделі науковець також передбачає активну державну позицію у досягненні економічного зростання. Як бачимо, усупереч бачення переважної більшості економістів щодо переважного інвестування у промисловість, А. Льюїс зусилля держави рекомендував спрямовувати на інвестування в освіту, інфраструктуру, а також підвищувати рівень механізації традиційного сегменту – сільського господарства країни.

Розуміння змісту інноваційного розвитку аграрного сектору економіки дозволяє перейти до обґрунтувань необхідності державного регулювання даних процесів. Важливим є використання терміну саме державного регулювання, а не управління, що враховує дію ринкових механізмів [2, с. 45].

Питання державного регулювання інноваційного розвитку аграрного сектору економіки вимагає постійних наукових досліджень, особливо в умовах викликів, що стоять перед галуззю, зокрема під час військового стану. У наукових працях визначених вчених розглядаються різні аспекти регулюючого впливу на інноваційний розвиток аграрної економіки з аналізом практик більш розвинених держав.

Сучасні виклики, такі як воєнний стан, накладають додаткові вимоги до ефективності державного регулювання інновацій в аграрному секторі. Спостереження за досвідом інших країн, особливо тих, що досягли значного успіху в інноваційному розвитку аграрного сектору, може стати цінним джерелом вдосконалення стратегій і підходів в умовах сучасних викликів. Важливо, щоб наукові дослідження в цій області враховували специфічні умови та потреби аграрного сектору в умовах нестабільності, що може виникнути в період військового конфлікту. Результати таких досліджень можуть служити основою для розробки адаптованих стратегій державного регулювання, спрямованих на підтримку інноваційного розвитку аграрного сектору в непередбачуваних умовах.

Таким чином, державне регулювання інноваційної діяльності має набути комплексного характеру: розміри і форма державної участі в реалізації інноваційних проектів залежать від самих інноваційних програм, планованих результатів, а також кон'юнктури ринку та особливостей розвитку того чи іншого суб'єкта господарювання, який бере участь в інноваційному розвитку сфери або галузі діяльності; в основі здійснюваних інноваційних процесів має бути покладений комплексний аналіз сучасного стану та тенденцій розвитку світового ринку інновацій.

В останній час достатньо інтенсивно розвиваються знання, технології й інструменти управління інноваційними процесами. З'являються дедалі новіші

інструменти управління інноваціями, які мають потребу в додатковому вивченні, систематизації і методологічному обґрунтуванні. Взаємодія предмету і методу наукового дослідження є відносинами певного аспекту об'єктивної реальності та суб'єктивного інструментарію пізнання, який використовується дослідником. Разом з тим, метод не привноситься ззовні, він має «віддзеркалювати предмет», внутрішні закономірності його розвитку і детермінуватись особливостями предмету. Саме внутрішній зміст предмета виступає детермінантою формування прийомів і правил, які в найбільшій мірі дозволяють досліднику розкрити закономірності розвитку предмета дослідження.

Метод, відбиваючи суб'єктивний бік пізнання, виступає специфічним способом розкриття предмета науки, але у змістовному плані він є об'єктивним. При визначенні предмета на початкових етапах дослідження, зміст обраного методологічного інструментарію визначає характер досягнення предмету, формує початкове уявлення про нього і розвивається разом із пізнанням предмету. Завданням наукового пошуку постає цілісне і завершене розкриття предмету дослідження, досягнення органічної єдності предмета і методу.

Формування ефективної методології дослідження державного регулювання процесів інноваційного розвитку агропромислового виробництва в сучасних умовах є одним з актуальних завдань аграрної науки. Обґрунтованою і адекватною можна вважати таку методологію, яка дозволяє в ході її використання розкрити тенденції, протиріччя процесів, які протікають в аграрному секторі економіки; виявити «точки росту» або «проблемні зони» в структурі економічного об'єкту, що вивчається; забезпечити передбачуваність стохастичних змін у точках біфуркації інноваційних процесів та нелінійність у реалізації інноваційних чинників. Адекватна методологія має своєрідний мультиплікативний ефект: її застосування збагачує, множить, розширює методологічний арсенал в інших дослідницьких областях [7, с. 55].

У теорії державного регулювання аграрного сектора економіки підкреслюється важливість системного підходу до вибору засобів і методів, якими держава впливає на учасників економічних відносин [8]. В літературі існує різна класифікація методів державного регулювання аграрного сектора економіки, залежно від обраних критеріїв. Особливою увагою вирізняються дві групи методів регулювання, використовуючи два основні підходи: за формами впливу та засобами впливу. За формами впливу виділяють прямі та непрямі методи регулювання, а за засобами впливу – правові, адміністративні, економічні та пропагандистські методи [9, с. 67].

До об'єктів державного регулювання аграрного сектора економіки, виходячи з аналізу літературних джерел, можна віднести: економічні

підсистеми, соціально-економічні процеси, відносини, ринки, організації, окрему людину.

Державна підтримка аграрних товаровиробників в різних країнах має велику історію і спочатку, вводилась саме в кризово-депресивні періоди аграрного розвитку. Тому є всі підстави вважати, що аграрний сектор розвинених зарубіжних країн досяг високих показників ефективності завдяки тривалій фінансовій підтримці держави. Так вважає і один з авторитетних американських економістів Дж.К. Гелбрейт: «Державне втручання в інтереси сільського господарства – усупільнення сільськогосподарської технології, підтримка сільськогосподарських цін для заохочення нових методів – мають істотне значення для збалансованого розвитку. У відсутності таких суспільних заходів надходження продуктів харчування було б недостатнім, а вартість дуже високою. В основному, в результаті таких державних заходів розвиток сільського господарства був задовільним в промислово розвинених країнах. Якщо виявиться сільське господарство вільним від державного втручання, то розвиток, безперечно, був би недостатнім, а до теперішнього часу, можливо, і небезпечно низьким» [10-11].

Таким чином, для обґрунтування подальших напрямів розвитку АПК України, потрібна розробка принципово нового методичного підходу, що надало б можливість здійснювати управління та регулювання у сфері державної підтримки агропромислового виробництва на перспективу. На сьогодні ці напрями недосконалі. Однією з основних причин цього є порушення вимог законів України, що призвело до невиконання ключових стратегічних напрямів, таких як розвиток сільськогосподарського машинобудування, забезпечення сільськогосподарських товаровиробників технікою, мінеральними добривами та засобами захисту рослин, а також заходи з захисту та оптимізації використання сільськогосподарських земель. Інші аспекти включають регулювання ринків аграрної продукції, системи страхування для сільськогосподарських культур та ризиків, розвиток селекції в рослинництві і тваринництві, рибне господарство та будівництво риболовного флоту, а також інфраструктурний розвиток та підвищення якості життя в сільських районах через будівництво соціальних об'єктів. Також важливими є розвиток аграрної науки та освіти [12, с. 6]. Негативно впливає також на рівень державного регулювання процесів інноваційного розвитку в АПК і військовий стан в Україні.

До напрямів державного регулювання АПК слід віднести застосування і впровадження концепції державного регулювання аграрного сектора економіки на основі методів організаційно-правових засад щодо подальшого його опрацювання. Інакше неможливо відпрацювати підходи до організації аграрних ринків, розробити ефективні цінову, податкову, кредитну, інвестиційну

та інші політики. А як відомо, від розвитку агропромислового комплексу залежать продовольча безпека країни і функціонування внутрішнього продовольчого ринку, забезпечення сільського населення робочими місцями та соціальна стабільність в суспільстві [13, с. 123].

Термін «концепція» (від лат. concept perкладається як розуміння, система) визначається, як певний спосіб розуміння, трактування будь-якого предмета, явища, процесу; основна точка зору на процес. Вживається категорія концепція для позначення провідного задуму, конструктивного принципу в наукових, художніх, технічних і політичних видах діяльності [14, с. 69].

На наш погляд, сучасна концепція державного регулювання аграрного сектора економіки повинна, перш за все, виходити з того, що в демократичному суспільстві первісним джерелом влади виступає народ, який делегує свої повноваження колективним суб'єктам державного управління (органом законодавчої, виконавчої та судової влади). Згідно з Конституцією України пріоритетом в управлінні економікою є інтереси людини з її правом власності та особистим інтересом на відміну від підходу, який існував до 1994 року і за яким пріоритет віддався державі. Пропонуємо при обґрунтуванні концепції державного регулювання аграрної сфери брати до уваги суспільні цінності. Можна перелічити безліч можливих суспільних цінностей, але до таких, що мають безпосереднє значення для оцінки розвитку сільського господарства, слід віднести: економічну ефективність, соціальну стабільність, справедливість розподілу ресурсів і прибутків [15, с.145].

Важливим методологічним аспектом державного регулювання аграрного сектора економіки є також співвідношення між поставленою метою і досягнутим результатом, суть якого полягає в тому, що між ними ніколи не буває абсолютної тотожності. Неузгодженість мети і результату є фундаментальною характеристикою державного регулювання, що зумовлює його безперервний характер, оскільки кожний досягнутий результат неминуче ставить нові цілі, які потребують реалізації в умовах, що змінилися [16, с.181].

Механізм реалізації заходів державного регулювання економічних процесів в аграрній сфері повинен базуватися на фундаментальних принципах, які становлять невід'ємну частину концепції державного регулювання аграрного сектора економіки. У науковій літературі відзначається, що принципи, як концепт теорії, визначаються певними законами та відображають сутність та реальність управлінських процесів. Вони виникають з наукового розуміння, формуються на основі досліджень, враховують ступінь освоєння закономірностей та відносин у сфері управління. У практиці принципи перетворюються в норми, правила, які слід враховувати в управлінській діяльності [17, с. 191].

Визначення етапів реалізації основних положень концепції повинно узгоджуватися із стратегією подальшого реформування аграрної сфери і АПК в цілому, а реалізація завдань державного регулювання галузі на кожному з етапів повинна забезпечити: формування ефективного власника в сільському господарстві; створення сприятливих економічних умов для діяльності суб'єктів господарювання на аграрному ринку; зростання обсягів виробництва аграрної продукції та підвищення його ефективності [18, с. 736]. Доцільною з нашої точки зору, є пропозиція О. Могильного наблизити періоди реалізації основних положень концепції державного регулювання АПК до офіційно визначених календарних періодів загальнодержавного рівня [19, с. 65].

Щодо першого етапу, вже є результат, мова йде про набуття нашою країною членства в СОТ, тобто у 2008 році Україна увійшла в глобальну агропродовольчу систему. Наступним кроком є здійснення економічної інтеграції та розвиток торгівельних відносин з ЄС на рівні асоційованого статусу і створення внутрішніх передумов для повноправного членства в ЄС (2009 – 2015 р.р.).

На першому етапі (2009 – 2010 роки) необхідно було забезпечити зміцнення конкурентоспроможності галузей сільського господарства; посилити соціальну спрямованість ринкових трансформацій у галузі; розробити механізм стимулювання експорту продуктів переробки сільськогосподарської сировини; сприяти розвитку вертикальної інтеграції в АПК; запровадити державну систему моніторингу аграрного ринку.

Завданнями другого етапу (2011-2015 роки) мають бути: подальша адаптація аграрного законодавства України до законодавства ЄС; удосконалення механізмів регулювання та підтримки аграрного ринку згідно з вимогами ЄС; зміцнення позицій України у світовій агропродовольчій системі.

Виходячи з основних завдань державного регулювання аграрного сектора економіки в Україні, які повинні вирішуватись на різних етапах реалізації концепції, можна вважати, що загалом концепція в пореформений період повинна бути зорієнтована на економічне зростання системи АПК, тобто повинна забезпечити збалансоване нарощування продовольчого потенціалу у довгостроковому періоді [16, с. 183].

В економічній науці розрізняють два основні типи економічного зростання залежно від того, за рахунок чого досягається розширене відтворення – екстенсивний та інтенсивний. Екстенсивний тип економічного зростання характеризується розширенням виробництва за рахунок збільшення кількості засобів виробництва при незмінних економічних відносинах. За таких умов продуктивність праці та її ефективність зростають дуже помірно, або майже не змінюються. Інтенсивний тип економічного зростання

передбачає безперервні якісні вдосконалення всіх факторів виробництва, так що сукупний економічний ефект виникає в результаті їх комплексної дії [17, с. 189].

Оскільки для отримання певного обсягу продукції може бути використана різна кількість засобів виробництва, жива праця може бути більш або менш продуктивною в залежності від технічної озброєності. Зростання продуктивності як живої так і уречевленої праці служить одним із основних показників економічного зростання. Водночас результативність живої та уречевленої праці може бути виміряна відношенням результатів виробництва до загальних витрат праці на їх досягнення.

Механізм реалізації концепції державного регулювання аграрного сектора економіки має містити наступні складові елементи:

- законодавче забезпечення;
- бюджетно-фінансове регулювання розвитку аграрного сектора економіки;
- розробка і реалізація державних регіональних та загальнодержавних програм щодо розвитку аграрного сектора;
- бюджетна підтримка АПК з метою забезпечення продовольчої і економічної безпеки; забезпечення стабільності функціонування АПК за рахунок підтримки міжрегіонального та прикордонного співробітництва.

Висновки. Отже, зростання аграрного сектора економіки слід розглядати як результат діалектичної взаємодії двох ключових факторів: функціонування ринкового механізму в сільському господарстві та державного регулювання цієї галузі. Практика підтверджує, що на різних етапах розвитку ринкових відносин роль держави та ринку відчутно змінюється. Досягнення високої ефективності аграрного сектора залежить від оптимального впливу держави на конкретні сфери та напрями регулювання, а також від глибини та інтенсивності її втручання у ринковий механізм.

Концепції державного регулювання аграрного сектора економіки повинні відзначатися системністю, цілісністю та визнанням функцій, які держава виконує як доповнення до ринкового механізму, створюючи умови для всіх учасників аграрного ринку. Нині загальноприйнятим є твердження, що економічна ефективність найкраще досягається в умовах конкурентного ринкового механізму. Мета держави в ринковій економіці полягає не в коригуванні ринкового механізму, а в створенні умов для його ефективного функціонування: конкуренція повинна бути присутня всюди, де це можливо, а регулюючий вплив держави – там, де це необхідно.

Література:

1. Логоша Р.В. Державне регулювання ринку овочів: стан, проблеми, шляхи вирішення. *Науковий вісник Херсонського державного університету. Серія: Економічні науки.* 2016. Випуск 17, Ч. 2. С. 47–50.

2. Котельбан С.В. Механізм державного регулювання інноваційної діяльності. Матеріали Міжнародної науково-практ. конф. “Перспектива розвитку галузей економіки з урахуванням сучасних євроінтеграційних процесів”; 2017; Дніпро. Дніпро: НО “Перспектива”, С. 44–46.
3. Глобалізація. URL: <https://uk.wikipedia.org/wiki/Глобалізація>
4. Globalization: Treats or Opportunity. 12 April 2000: IMF Publications / International Monetary Fund. URL: <https://www.imf.org/external/np/exr/ib/2000/041200to.htm>
5. Стан інноваційної діяльності та діяльності у сфері трансферу технологій в Україні у 2017 році : аналітична довідка. Писаренко Т. В., Кваша Т. К. та ін. Київ: УкрІНТЕІ, 2018. 98 с.
6. Zahra S.A., George G. Absorptive capacity: a review, reconceptualization and extension. *Akademy of Management Review*. New York, 2002. №27, 2, P. 185–203.
7. Логоша Р.В., Дяченко М.В. Зарубіжний досвід застосування методів державного регулювання інноваційного розвитку АПК. Формування ринкових відносин в Україні. 2023. № 1 (260). С. 52–59. <https://doi.org/10.5281/zenodo.7786997>
8. Логоша Р. В. Системний підхід в методології дослідження аграрного ринку. Інфраструктура ринку. 2017. Випуск 8. С. 43–48. URL: <http://www.market-infr.od.ua/uk/2017>.
9. Гайдуцький Г.І. Госпрозрахунковий механізм міжгалузевих зв’язків в АПК. Київ: Урожай, 1999. 179 с.
10. The New Industrial State is a 1967 book by John Kenneth Galbraith. Three revised editions appeared in 1972, 1978 and 1985.
11. Мороз О.В., Логоша Р.В., Підвальна О.Г. Нормативно-правова регламентація процесу формування ринкових механізмів в аграрній економіці. Міжнародний науково-виробничий журнал «Економіка АПК». 2019. № 5. С. 27–39. DOI: <https://doi.org/10.32317/2221-1055.201905027> <http://eapk.org.ua/ru/contents/2019/05/27>
12. Політика та розвиток сільського господарства в Україні / за ред. Ш. Крамона-Таубаделя, С. Зорі, Л. Штріве. Київ : Альфа-Принт, 2001. 312 с.
13. Максименко С. Інститути та інструменти розвитку територій на шляху до європейських принципів. Монографія. Київ, 2001. 244 с.
14. Пухтинський М. Концептуальні підходи до перспективи місцевого і регіонального розвитку. Президент України та державна регіональна і муніципальна політика. Київ : Логос, 2002. С. 66–70.
15. Глушко В.П. Основи аграрної економіки: підручник. Київ : Вища освіта, 2003. С. 144–150.
16. Дацій О.І. Удосконалення механізмів державного регулювання розвитку нових технологій і високотехнологічних агропромислових виробництв. Вісник НАДУ. 2005. № 1. С. 180–187.
17. Копелець О.О. Застосування елементів механізму регулювання розвитку сільського господарства в рамках систем державного і господарського управління. Збірник наукових праць НАДУ при Президентові України. Київ : Вид-во НАДУ, 2005. Вип. 2. С. 188–199.
18. Lohosha R., Mykhalchyshyna L., Prylutskyi A., Kubai O. Institutionalization of the agrarian market in Ukraine and European economic community: genesis, evaluation and analysis. *Independent Journal of Management & Production*. 2020. № 8. Vol 11. P. 727–750. DOI: <https://doi.org/10.14807/ijmp.v11i8.1232>
19. Могильний О. Критерії ефективності державного регулювання аграрного сектора економік. *Економіка України*. 2003. №2. С. 65–76.

References:

1. Lohosha R.V. (2016). Derzhavne rehuliuвання rynku ovochiv: stan, problemy, shliakhy vyryshennia [State regulation of the vegetable market: state, problems, solutions]. *Naukovyi visnyk Khersonskoho derzhavnoho universytetu. Seriya: Ekonomichni nauky*. 2016. Vypusk 17, Ch. 2. 47–50 [in Ukrainian].
2. Kotelban S.V. (2017). Mekhanizm derzhavnoho rehuliuвання innovatsiinoi diialnosti [Mechanism of state regulation of innovative activity]. *Materialy Mizhnarodnoi naukovo-prakt. konf. “Perspektyva rozvytku haluzei ekonomiky z urakhuvanniam suchasnykh yevointehratsiinykh protsesiv”*; 2017; Dnipro. Dnipro: NO “Perspektyva”, 44–46 [in Ukrainian].
3. Hlobalizatsiia [Globalization]. URL: <https://uk.wikipedia.org/wiki/Hlobalizatsiia> [in Ukrainian].
4. Globalization: Treats or Opportunity. 12 April 2000: IMF Publications / International Monetary Fund. URL: <https://www.imf.org/external/np/exr/ib/2000/041200to.htm> [in English].
5. Stan innovatsiinoi diialnosti ta diialnosti u sferi transferu tekhnolohii v Ukraini u 2017 rotsi : analychna dovidka [The state of innovative activity and activity in the field of technology transfer in Ukraine in 2017: analytical reference]. Pysarenko T. V., Kvasha T. K. ta in. Kyiv: UkrINTEI, 2018. 98 [in Ukrainian].
6. Zahra S.A., George G. (2002). Absorptive capacity: a review, reconceptualization and extension. *Akademy of Management Review*. New York, 2002. №27, 2. 185–203 [in English].
7. Lohosha R.V., Diachenko M.V. (2023). Zarubizhnyi dosvid zastosuvannia metodiv derzhavnoho rehuliuвання innovatsiinoho rozvytku APK [Foreign experience of applying methods of state regulation of innovative development of agricultural industry]. *Formuvannia rynkovykh vidnosyn v Ukraini*. № 1 (260). 52–59. <https://doi.org/10.5281/zenodo.7786997> [in Ukrainian].
8. Lohosha R.V. (2017). Systemnyi pidkhid v metodolohii doslidzhennia ahrarnoho rynku [A systematic approach in the methodology of agricultural market research. Market infrastructure]. *Infrastruktura rynku*. Vypusk 8. 43–48. URL: <http://www.market-infr.od.ua/uk/2017> [in Ukrainian].
9. Haidutskyi H.I. (1999). Hosprozrakhunkovyi mekhanizm mizhhaluzevykh zviazkiv v APK [The self-financing mechanism of inter-branch relations in the agricultural industry]. Kyiv : Urozhai 179 [in Ukrainian].
10. The New Industrial State is a 1967 book by John Kenneth Galbraith. Three revised editions appeared in 1972, 1978 and 1985 [in English].
11. Moroz O.V., Lohosha R.V., Pidvalna O.H. (2019). Normatyvno-pravova rehlementatsiia protsesu formuvannia rynkovykh mekhanizmiv v ahrarnii ekonomitsi [Normative and legal regulation of the process of formation of market mechanisms in the agrarian economy]. *Mizhnarodnyi naukovo-vyrobnychi zhurnal «Ekonomika APK»*. № 5. 27–39. DOI: <https://doi.org/10.32317/2221-1055.201905027> <http://eapk.org.ua/ru/contents/2019/05/27> [in Ukrainian].
12. Polityka ta rozvytok silskoho hospodarstva v Ukraini [Policy and development of agriculture in Ukraine] (2001) / za red. Sh. Kramona-Taubadelia, S. Zori, L. Shtrive. Kyiv : Alfa-Prynt. 312 [in Ukrainian].
13. Maksymenko S. (2001). Instytuty ta instrumenty rozvytku terytorii na shliakhu do yevropeyskykh pryntsyviv [Institutions and instruments of territorial development on the way to European principles]. *Monohrafiia*. Kyiv. 244 [in Ukrainian].
14. Pukhtynskyi M. (2002). Kontseptualni pidkhody do perspektyvy mistsevoho i rehionalnoho rozvytku [Conceptual approaches to the perspective of local and regional development]. *Prezydent Ukrainy ta derzhavna rehionalna i munitsypalna polityka*. Kyiv : Lohos. 66–70 [in Ukrainian].

15. Hlushko V.P. (2003). *Osnovy ahrarnoi ekonomiky* [Basics of agrarian economy]: pidruchnyk. Kyiv : Vyscha osvita. 144–150 [in Ukrainian].
16. Datsii O.I. (2005). Udoskonalennia mekhanizmiv derzhavnoho rehuliuвання rozvytku novykh tekhnolohii i vysokotekhnolohichnykh ahropromyslovykh vyrobnystv [Improving the mechanisms of state regulation of the development of new technologies and high-tech agro-industrial production]. *Visnyk NADU*. № 1. 180–187 [in Ukrainian].
17. Kopelets O.O. (2005). Zastosuvannia elementiv mekhanizmu rehuliuвання rozvytku silskoho hospodarstva v ramkakh system derzhavnoho i hospodarskoho upravlinnia [Application of elements of the mechanism of regulation of agricultural development within the framework of state and economic management systems]. *Zbirnyk naukovykh prats NADU pry Prezidentovi Ukrainy*. Kyiv : Vyd-vo NADU. Vyp. 2. 188–199 [in Ukrainian].
18. Lohosha R., Mykhalchyshyna L., Prylutskyi A., Kubai O. (2020). Institutionalization of the agrarian market in Ukraine and European economic community: genesis, evaluation and analysis. *Independent Journal of Management & Production*. № 8. Vol 11. P. 727–750. DOI: <https://doi.org/10.14807/ijmp.v11i8.1232> [in English].
19. Mohylnyi O. (2003). Kryterii efektyvnosti derzhavnoho rehuliuвання ahrarnoho sektora ekonomik [Criteria for the effectiveness of state regulation of the agrarian sector of economies]. *Ekonomika Ukrainy*. 2003. №2. 65–76[in Ukrainian].